

وظایف والدین در پیشگیری از انحرافات جنسی فرزندان از منظر فقه اهل بیت(ع)

□ خیر محمد فیاض *

چکیده

دین اسلام به مقتضای خاتمیت و جامعیتش، به همه نیازهای فطری و طبیعی انسان، توجه بايسته و شایسته نموده است، و برای رشد و تکامل انسانها از گهواره و قبل از آن را تا گور، برنامه ریزی کرده است.

در همین راستا، در منابع دینی و فقهی ما، ضمن تشویق به ازدواج و تشکیل خانواده، برای تربیت و پرورش فرزندان، دستورالعمل های لازم و کافی را ارائه کرده است، و با تأکید و توجه به جایگاه ارزشمند والدین، به پدر و مادر نیز در قبال فرزندان، مسئولیت بی نظیر و بی بدیلی عنایت کرده است، که یکی از مسئولیت های مهم ایشان، پیشگیری فرزندان از انحرافات و تربیت جنسی است.

نتایج تحقیقات نشان داده است که علاوه بر عوامل بیرونی؛ بی سامانی و از هم گسیختگی خانواده ها، و عدم آگاهی از منابع غنی فقهی و بی توجهی والدین نیز، بر انحرافات جنسی فرزندان تأثیر به سزای دارند. لذا در این تحقیق سعی شده که ضمن آگاهی بخشی و شرح وظایف والدین؛ راهکارهای تربیت جنسی و پیشگیری از انحرافات جنسی فرزندان توسط والدین، بر مبنای آموزه های دینی و فقه اهل بیت(ع)، که قبل از تولد و بعد از تولد را شامل می شوند، و با توجه به یافته علمی روز و به ویژه فضای مجازی که نظام سلطه با ابزار رسانه، شبکه های اجتماعی و جنگ نرم در ترویج شهوت و فساد متمرکز شده است ، بررسی و پردازش گردد.

واژگان کلیدی: ۱- انحراف ۲- جنسی ۳- تربیت جنسی ۴- انحراف جنسی.

* دانشجوی دکتری فقه خانواده جامه الصطفی علیه السلام العالمة.

مقدمه

بانگاهی گذرا به آموزه‌های دینی، در می-پاییم که اسلام به فرزند نگرش مثبت داشته، و او را از ارکان مهم خانواده دانسته و از جایگاه و ارزش خاصی برخوردار می-داند.

پژوهش‌ها نشان داده است که فرزندان با تولد خویش افق‌های تازه‌ای را در پیش روی والدین خود قرار می-دهند و موجبات رشد و تعالی در زندگی خانوادگی را فراهم می-آورند. «محمد صادق، شجاعی، نقش فرزند در استحکام و بهداشت روانی خانواده، تقویت نظام خانواده، ج ۱، ص ۲۳۶» امروزه، فرزند در غرب پدیده منفی و مزاحم به حساب می-آید و شگفت این که مردم به حیوانات بیشتر دل خوش کرده اند تا به فرزند؟ «همان، ص ۲۳۳». این نوع نگرش، ناشی از جهان‌بینی و بنیش خاص غربی است که اقتصاد، رفاه و خوشگذرانی را هدف نهایی می-دانند، و هرچه مانع آن باشد، از میان بر می-دارد، که پیامدهای شوم آن، از جمله؛ گسست پیوندهای خانوادگی و انحرافات جنسی بوده است.

جهان‌بینی و نگرش دین اسلام، فراتر از اقتصاد و رفاه است؛ نگاه کلان و همه جانبه به انسان دارد، و او را موجود مسئول و مکلف به تکالیفی مادی و معنوی می-داند، و تحکیم بیوندهای خانوادگی را واجب می-شمارد، و فرزند را نیز هدیه و امانت الهی دانسته است، و تکلیف و مسئولیت والدین نسبت به تربیت فرزند، به ویژه «تربیت جنسی»، در همین راستا تعریف می-شود.

بنابر این، تربیت جنسی در اسلام نیز، مبتنی بر همین جهان‌بینی اسلامی است. اسلام، غریزه جنسی را انکار نکرده و خواهان سرکوب آن هم نیست، اما با آزادی بی-قید و شرط آن نیز موافق نیست؛ بلکه غریزه مذکور را به صورت کنترل شده و روش مند، ترسیم و ترویج می-کند، که مدیریت و سازکار آن نسبت به فرزندان، پیش از همه و بیش از همه، به عهده والدین هستند.

براین اساس؛ این پژوهش حاضر با مفروض دانستن حضور و نقش فقه در تعلیم و تربیت، در صدد است تا وظایف والدین را در پیشگیری از انحرافات جنسی فرزندان از منظر فقه اهل بیت(ع) بررسی و احکام شرعی را طبق دانش فقه استخراج و استباط نماید.

در مباحث فقه تربیتی؛ ساحت های مختلفی، مانند: تربیت اعتقادی، تربیت عبادی، تربیت عاطفی و تربیت جنسی و غیره مطرح است. اما بحث و بررسی « تربیت و پیشگیری از انحرافات جنسی» فرزندان توسط والدین را در گستره احکام پنج گانه شرعی ، که اهم این مباحث بوده، و تا کنون نسبتاً مغفول مانده است؛ مقالة حاضر به عهده گرفته است.

بیان مسئله

تربیت صحیح فرزندان و به طور خاص «تربیت جنسی» و پیشگیری از انحرافات جنسی، هم حق فرزندان بوده و هم تکلیف والدین است. والدین به عنوان مهمترین، اولین و اثرگذارترین مسئول و هم الگو، برای فرزندان خویش-اند. به همین دلیل، این وظيفة مهم، حساس و منحصر به فرد ، متوجه آن ها است.

از دیدگاه فیزیولوژیک؛ غریزه جنسی، یکی از تمایلات و کشش طبیعی انسان است که هرگونه رویکرد افراطی و تقریطی به آن، بهداشت جسمی و روانی فرد را به خطر می-اندازد. فرزندان در مسیر و مراحل رشد خود، به ویژه در عصر حاضر؛ که با تکثر اطلاعات شنیداری و دیداری ناشی از سیطره رسانه ها بر زندگی بشر، مواجه هستند، خود را در برابر پرسش های مختلف و فراوانی بی پاسخ، می بینند. یکی از عمدۀ ترین دلایل معضلات جنسی، روانی و اجتماعی و به خصوص در امور خانوادگی، عدم آگاهی والدین به روش های مطلوب تربیتی و عدم ایجاد ارتباط مطلوب و به روز، با فرزندان است. با مراجعه و بررسی منابع فقهی و دقت در آیات و روایات مربوطه، متوجه می-شویم که برای والدین در دورهای مختلف کودکی، نوجوانی و جوانی و حتی قبل از تولد فرزند، وظایف و دستورالعمل های تعیین گردیده اند که هم جنبه پیشگیرانه و هم جنبه درمان گرانه دارند، و اسلام پیشگیری را مقدم بر درمان دانسته است. تأکید تحقیق حاضرهم بر جنبه اول بوده گرچه به مناسبت، جنبه دوم را نیز اشاره خواهد کرد.

رمز موقیت والدین در این امر، آگاهی و شناخت آنان با مراحل و تحول جسمی و جنسی فرزندان، و اجرای به موقع وظایف مورد نظر است. برخی از وظایف پیشگیرانه عبارتند از: انتخاب مادر شایسته(کریمه الاصل)، بایدها و نبایدهای آمیزشی، رعایت حلال و حرام در زندگی(خوراک، پوشان

و فضای حاکم برخانه)، آداب شیر دادن، تفریق مضاجع، اجازه ورود، پرهیز از اختلال جنسی اعضاء خانواده، از بین بردن زمینه های تحریکات جنسی در فضای حقیقی و مجازی، کنترل حواس، فراهم سازی شرایط ازدواج به موقع فرزندان، رعایت حجاب و پوشش وغیره.

بنا براین؛ مقصود از وظایف والدین در پژوهش حاضر: مدریت و مراقبت جنسی فرزندان توسط والدین، متناسب با فرایند رشد فرزندان است، تا از انحرافات جنسی آنان جلوگیری شوند.

این تحقیق، بارویکرد فقه تربیتی و با توجه به احکام حاصله از آیات و روایات و سیره اهل بیت(ع)، این نقش بی بدیل والدین را بررسی، بازشناسی و پردازش کرده و بدھی است که از اصول و روشهای تربیتی، جامعه شناسی و روان شناسی که همسویی بامبانی و تصريحات کتاب و سنت داشته باشند، استفاده خواهد کرد. ان شاء الله.

سؤال های تحقیق

سؤال اصلی: وظایف والدین در پیشگیری از انحرافات جنسی فرزندان از منظر فقه اهل بیت(ع) چه هستند؟

سؤال های فرعی:

۱. اسباب و عوامل انحرافات جنسی فرزندان کدامند؟

۲. وظایف والدین و چگونگی عمل به آن وظایف، قبل از تولد فرزند، نسبت به انحراف جنسی آن چیستند؟

۳. وظایف و راهکار والدین بعد از تولد فرزند (کودکی، نوجوانی و جوانی) درقبال انحراف جنسی آن کدامند؟

اهداف پژوهش

۱. بازشناسی و توصیف آموزه های دینی- فقهی از منظر اهل بیت(ع) در موارد چون رشد، هویت و آموزش جنسی فرزندان و وظایف والدین نسبت به این موارد.

۲. شناسایی عوامل و زمینه ها، و انواع انحرافات جنسی و ارائه راهکار های مناسب برای پیشگیری از

نابهنجاری های جنسی.

۳. آگاهی و جهت دهنده والدین، و به کاربستن به موقع وظایف مورد نظر، با اسلوب و مهارت های ویژه در دوره های مختلف کودکی، نوجوانی و جوانی، و سرانجام پاسخ مناسب به سؤال اصلی بحث حاضر، از اهداف مهم این تحقیق خواهد بود.

مفهوم شناسی

انحراف

انحراف از نظر لغوی به معنی میل کردن و برگشتن و به طرفی مایل شدن، از راه گشتن، میل کردن، کرشنده، کج رفتن، اریب رفتن، کج روی و بی فرمانی، کج راهی، برگشتگی و میل و ناراستی واعوجاج وکجی است. (علی اکبر دهخدا، لغت نامه دهخدا، ج ۸، ص ۳۲۶)

إنحراف: عن كذا مال عنه ويقال (المحارف) الذي حورف كسبه فميل به عنه كتحريف الكلام يعدل به عن جهته. (احمد بن محمد ابن على المقرى، فيومى، مصباح المنير، ص ۱۳۰)

جنس و جنسی

جنس یا تمایل جنسی در یک معنا فعالیت شهوانی است که موجب جذب یک جنس در مقابل جنس دیگر شده، به لذت و تولید مثل منجر شود، و در معنای دیگر مفهوم زیست شناسی جنسی را در بر می گیرد؛ یعنی همان اندام جنسی مردانه یا دستگاه تناسلی زنانه. (دکتر محمد باقر کجباو، روانشناسی جنسی رفتاری، ص ۱۲ و ۱۳)

جنس قسمت و گونه از هر چیزی از مردم و جز آن. در اصطلاح جدید درتدالو: مردی وزنی، رجولیت وانوثیت را گویند. معانی جنس در نزد کاسب و تاجر، متكلم، منطقی، اصولی و فقیهی، نسبت به همدیگر تقاؤت دارد. (علی اکبر دهخدا، لغت نامه دهخدا، ج ۱۶، ص ۱۲۳) اما منظور ما در اینجا از جنس، رجولیت وانوثیت در انسان ها است.

انحرافات جنسی (sexual perversions)

«انحراف جنسی شامل هرگونه رفتارهای جنسی می باشد که با معیارهای کم و بیش مورد قبول جامعه،

مغایرت داشته و غیر متعارف محسوب شوند» (امیر شریف خضرارتی، انحراف جنسی، « مطالعه تطبیقی جرم شناسی و فقهی»، ص ۲۸)

در واقع علاقه، اعمال و روابط عادی و مجاز جنسی در دو جنس مخالف، باید با هیچ گونه خصوصیات غیر عادی و نا موزون توأم باشد، در غیر این صورت می توان گفت انحرافی در کار است (میراحمد هاشمی فرد، مسائل و اختلالات جنسی در زن و مرد، ص ۴۰)

بنابراین از دیدگاه این پژوهش: «هر نوع رفتار و ارتباط جنسی نسبت به خود و دیگر افراد و موجودات، که در چار چوب احکام و موازین شرعی واسلامی نباشند، انحراف جنسی خواهد بود».

ادله و مستندات وظایف والدین

نظام تربیتی اسلامی برای تأمین پشتونه توریک خود، مبانی علمی لازم را در اختیار دارد که از آبشنخور و حی سیراب می شود و اعتبار و روایی خود را از آن سرچشمه زلال دریافت می کند. دانشمندان و فقیهان اسلامی با تکیه به چنین پشتونه استوار و مطمئن به کشف واستنباط احکام فقهی می پردازند. از باب نمونه ابتدا نظرات چند تن از فقهاء را در الزام و وجوب تربیت فرزندان، بعد دلایل و مستندات آن را در ذیل اشاره خواهیم کرد.

مرحوم محقق نراقی بعد از تأکید به آموزش و تربیت فرزندان توسط والدین، نسبت به طهارت و عقائد، درسن کودکی، و آثار ثمرات آن در سنین بعدی، می فرماید: «فیجب على الآباء تأديبهم بالآداب الجميلة، وصونهم عن ارتكاب الاعمال القبيحة حتى تعتاد نفوسهم بترك الرذائل، وارتكاب القويمه من أهل المعارف الحقة، فيجب تقيد من يراد تأديبها بالنوايس الربانية اولاً، وتنبيه بالحكم والمواعظ ثانياً». (محمد مهدی النراقی، جامع السعادات، ج ۱، ص ۵۹)

بر پدران واجب است که فرزندان را بر آداب نیکو تربیت کنند، و آن ها از ارتكاب به اعمال ناشایسته مصون نگهدازند تا آنها به ترک کارهای پست و انجام کارهای خوب از معارف اهل بیت (ع) عادت کنند. پس تقیید و وادار کردن آنها به عقایید و سنت های الهی اولاً، و آگاهی دادن با نصایح و موعظه ها ثانیاً، واجب است.

سید کاظم یزدی در عروه (سید کاظم، طباطبائی یزدی، العروه الوثقی، ج ۱، احکام الصلاه القضاe

مسئله ۳۶، ص ۵۵۹)، امام خمینی (ره) در تحریر (روح الله الامام خمینی، تحقیق ریزالوسیله)، ج ۲، ص ۱۴، کتاب الحجر مسئله ۱۱) و سید خویی (ره) در تحقیق (موسوعه الامام خویی، التحقیق ۳/۳۱۱ - ۳۱۲). در این حکم تصريح فرموده اند.

آيات و روایات ذیل، می توانند وظایف الزامی والدین را اثبات کنند:

الف) آیات قرآن کریم

یا ایلالذین آمنوا قوا انفسکم و اهليکم النارا و قودها الناس والحجارة عليها ملائكة غلاظ شداد لايعصون
الله ما أمر الله ويفعلون ما يؤمرون. (تحریم ۶)

این آیه شریفه معروف به آیه وقایه است، واز غُر آیات تربیت خانوادگی به شمار می رود، و بدون تردید می تواند مبنا و پیشوای خلل ناپذیری برای وظایف و مسؤولیت های والدین در تربیت فرزندان باشد. و نیز باید توجه کرد که، صدر آیه، اهل ایمان را به خود سازی دستور می دهد بعد در ادامه به دیگر سازی تأکید می کند.

حکم مستفاد از آیه وقایه، وظایف صیانتی والدین نسبت به فرزندان قدر متین حکم الزامی از آیه است.
لذا طبق اطلاق آیه شریفه: پدر و مادر باید هرگونه اقدامات آموزشی و پرورشی را برای پیشگیری فرزندان ، از سقوط در آتش جهنم، به کار گیرند.

...وتعاونوا على البر والتقوى ولاتعاونوا على الاثم والعداون واتقوا الله إن الله شديد العقاب. (مائده)
از فراز اول این آیه مبارکه، نمی توان، وجوب تربیت جنسی و یا پیشگیری از انحرافات جنسی فرزندان را استبطاط کرد، مگر اینک آن ها در شرائط تباہ شدن دین و یا خطر عمده جنسی و جسمی و روحی واقع شوند.

فراز دوم آیه «ولاتعاونوا على الاثم والعداون» نهی می کند از تعاون و مشارکت در امور که گناه و معصیت باشد، و ازه « لاتعاونوا» صیغه نهی است و ظهور در حرمت دارد. و آن مانع ظهور وجوب، که در فراز اول آیه وجود دارد، در فراز دوم مانع ظهور حرمت وجود ندارد. پس با وجود این وقاران موجود، بدون تردید دلالت بر حرمت می کند. (ر، ک، سید روح الله، موسوی الخمینی، المکاسب المحرمه، ج ۱، ص ۱۹۷).

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَذَنِكُمُ الَّذِينَ مَلَكُتُمْ أَيْمَانَكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يُلْغِوَا الْحَلْمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَاتٍ مِّنْ قَبْلِ صَلَواتِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِّنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَواتِ الْعِشَاءِ ثَلَاثَ عُورَاتٍ لَّكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جَنَاحٌ بَعْدَ هَذِهِ طَوَافَوْنَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَالِكَ يَبْيَنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ». (نور/۵۸)

سؤالی که در باره این آیه مطرح است این است که؛ آیه ابتدا خطاب به مؤمنان آغاز می شود و در ادامه با صیغه امر غایب، کودکان نابالغ را خطاب کرده است؟ آیا با این خطاب عام، تکلیفی برای والدین قرار داده است؟

در پاسخ؛ احتمالاتی مطرح شده اند: ولی در تفسیر مجتمع البیان (فضل بن حسن، طبرسی، مجتمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۷، ۸-۷، ص ۲۴۳)، و فقه القرآن راوندی (فقه القرآن راوندی: ۲/۱۳۱) و تفسیر المیزان (محمد حسین، طباطبائی، ترجمه تفسیر المیزان، ج ۱۵، ص ۲۲۷)، خطاب را متوجه والدین می دانند. بلکه مشهور از فقها و مفسرین فرقیین، چنین نظر دارند. (جمع از محققین، موسوعه احکام الاطفال و ادلتها، ج ۳، ص ۵۰۳)

پس ظاهر آیه دلالت می کند که برای والدین واجب است فرزندان خود را دستور دهند تا در اوقات بخصوص و در هنگام ورود به خلوتگاه، اجازه بگیرند. چون وجوب این استذدان و تعلیم آن، از شئون ومصادق تربیت جنسی است، لذا می بایست فرزندان این امر مهم را فرا بگیرند و برای آنها کاملاً درونی شود و متوجه باشند که همه اشخاص دارای حریم های خصوصی اند، و باید این حریم ها حتی در مورد والدین، حفظ شوند.

آیاتی دیگر نیز در این باره وجود دارد مانند: آیه لاتضارو آیه إِئْتَمَار اما به عنوان نمونه و اختصار، به همین مقدار اکتفا می شود.

ب) روایات

درباره وظایف والدین نسبت به تربیت فرزندان و پیشکیری از انحرافات جنسی آنان، از نظر نصوص وارد، بسیار و قابل توجهند. از باب نمونه سه روایت را در ذیل می آوریم:

صحیحة عبدالله بن میمون: «عبدالله بن میمون عن جعفر بن محمد عن أبيه عن آبائه(ع) قال: قال رسول

الله(ص): الصبی و الصبی و الصبی و الصبیه و الصبیه و الصبیه یُفرَق بینهم فی المضاجع لعشر سنین». (صدق، من لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۴۳۲) پیامبر اکرم(ص) فرمود: باید بستر دوپسر، و دو دختر، و پسر و دختر در ده سالگی جدا شود.

عبارت «یُفرَق بینهم» جمله خبریه در مقام انشاء است و بر وجوب دلالت می کند. حکم این روایت صحیحه اطلاق دارد که حتی برغیر والدین نیز تسری می یابد و بر هر کسی که با کودکان تعامل دارند، واجب است که بستر کودکان را از ده سالگی جدا سازند.

قال صادق(ع): «علی بن ابراهیم عن ابیه عن عبدالله بن الحسین بن زید عن ابیه عن ابی عبدالله(ع) قال: قال رسول الله(ص) : والذی نفسم بیلده لو آن رجلا غشی امرأته و فی بیت صبی مستقیظ یراهما ویسمع کلامها ونفسهما ما افلح أبدا إذا كان غلاما کان زانيا أو جاریة کانت زانیة راد أن یغشی أهلہ أغلاق الباب وأرخى السotor واخرج الخدم» (محمد بن یعقوب، کلینی، الکافی، ج ۵، ص ۵۰۱).

روایت جابر از امام باقر(ع): «ایاک والجماع حيث یراک صبی یحسن أن یصف حالک...» (حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۳۴) که گرچه از نظر سند، این روایات ضعیف شمرده شده اند اما طبق قاعدة «ضم احادیث ضعاف» می توان به حرمت در مضمون مشترک وقدرتیقین (کودکی که توان توصیف دارد) قائل شد.

ج) حکم عقل

همان طور که می دانیم فرزند انسان جدای از خود انسان نیست، جزئی از او و منتب و مستند به اوست. لذا عقل حکم می کند که؛ هر آن چه به انسان و مربوطین انسان ضرر می زند و باعث شقاوت و عذاب او می شود ، از خود و کسانی خود دفع و رفع کند. و نیز آن چه باعث منفعت و سعادت او می شوند، فراهم نماید. پس رذایل اخلاقی و انحرافات عقیدتی و جنسی باعث شقاوت و عذاب شده و از ضرر های هستند که عقل و شرع به هیچ وجه جایز نمی دانند.

در مقابل؛ تریت صحیح و به خصوص تریت جنسی و پیشگیری از انحرافات جنسی که مقصود بحث ماست، باعث رستگاری، آرامش و سعادت انسان می شود، و عقل سلیم به کسب و تحصیل آن حکم می کند.

به سیره مستمره عقلاً و معصومان، و اولویت قطعیه برای اثبات وظایف والدین نیز استدلال شده است.

دیدگاه‌های مطروحه

دیدگاه‌های مختلف در باره آموزش جنسی به خصوص آموزش جنسی در مدارس، مطرح شده اند که عمدۀ و شاخص آنها سه دیدگاه ذیل هستند که فهرست وار اشاره می‌شود:

۱- دیدگاه مبتنی بر ممنوعیت ارضای غریزه جنسی

صاحبان این دیدگاه معتقدند که ارضاء و تأمین خواسته‌های جنسی انسان را از رسیدن به کمال باز می‌دارد. لذا ریاضت و رهبانیت را بهترین راه برای رسیدن به کمال انسانی می‌دانند. این نوع نگرش به دوران حاکمیت قانون کلیسا بر اروپا برمی‌گردد. شهید مطهری(ره) به نقل از «برتراند راسل» می‌نویسد: «عوامل و عقاید مخالف جنسیت در اعصار خیلی قدیم وجود داشته و به خصوص در هرجا آیین مسیحیت و بودا پیروز شده، عقیده مزبور نیز تفوق یافته است» (مرتضی مطهری، اخلاق جنسی در اسلام و جهان غرب، ص ۱۲).

۲- دیدگاه مبتنی بر آزادی جنسی

غربیان با چرخش صدو هشتاد درجه‌ای، سنت‌های قدیم و پیشینیان خود را به طاق نسیان سپرده و رویکرد جدیدی را در اخلاق جنسی بنیان نهادند، و آن آزادی مطلق غریزه جنسی است تا مادامی که مزاحم آزادی دیگران نشوند.

«زیگموند فروید»(۱۸۵۶-۱۹۳۹م)، برای رهایی انسان از این بیماری‌ها؛ خود ارضایی، همجنس گرایی، حیوان خواهی و گرایش به محارم را پیشنهاد می‌دهد.(زیگموند فروید، اصول روانکاوی بالینی، ترجمه سعید شجاع شفتی، ص ۸۷ و ۹۲)

پیشنهاد برتراند راسل(۱۸۷۲-۱۹۷۰م) دیگر نظریه پرداز قرن بیستم در زمینه ارائه آموزش جنسی به فرزند نیز عجب و جالب توجه است. وی معتقد بود که لازم است باورهای سنتی که در قالب ارزشهای اخلاقی ارائه می‌شود، تحولی اساسی پیدا کند. برای مثال هیچ لزومی برای پوشاندن اندام جنسی

والدین در مقابل فرزندان وجود ندارد و والدین می‌بایست برنامه جنسی خود را بی‌پرده و در مقابل فرزندان انجام دهند. (براند راسل، در تربیت، ص ۲۰۰-۲۰۳)

۳- دیدگاه اسلام

این دیدگاه متعادل و میانه و به دور از افراط و تغیریط بوده و سازگار به فطرت انسانی انسان است. و تا آن جا که پرده دری و بی‌حیابی نشود آموزش جنسی را مجاز می‌شمارد، زیرا اسلام، با مفروض دانستن اصل پذیرش غریزه جنسی، به حدود و مرز، کارکرد‌ها، قوانین و فوائد آن پرداخته است. مانند: بقای نسل بشر (نحل/۷۲) تأمین آرامش (روم/۲۱) حفظ عفت (مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۱۴۹) توصیه به ازدواج و مذمت شیوه‌های رهبانی و عزویت (محمد بن یعقوب کلینی، اصول کافی، ج ۵، ص ۴۹۴) و بخار الانوار، ج ۱۰۳، ص ۳۴۰) وغیره.

والدین متوجه باشند که تربیت و آموزش جنسی فرزندان را چگونه و چه زمانی شروع کنند؟ کودکان از سن ۲ و ۳ سالگی متوجه تفاوت‌های جنسی می‌شود و این باعث کنیکاوی آنان شده و سوالاتی در باره نحوه تولد و آلات جنسی و... می‌کنند. لذا والدین حواس شان جمع باشند که قبل از آنکه کودک اطلاعات جنسی خود را از منابع دیگران بدست آورد، باید در ابتدا بدانند که این سوالها چرا و چگونه در ذهن کودک شکل گرفته است؟ و کودک چه اطلاعاتی در این زمینه دارد؟ بدون اینکه به کنیکاوی آن دامن بزنند و یا به کلی انکار کنند؛ بر اساس سن، و نیاز و دانسته‌های او پاسخ دهند.

بهترین روش برای کنترل موقعیت‌های ناخواسته، سرمایه گذاری و برنامه ریزی ورزشی و تحصیلی و شرکت در فعالیت‌های گروهی و ارائه آزادی‌های مجاز فردی در چهارچوب خانواده است.

أنواع انحرافات جنسى و وظایف والدين

در بحث مفهوم شناسی، مفهوم و تعریف انحراف جنسی را یاد آور شدیم، که هر نوع رفتار و ارتباط جنسی نسبت به خود و دیگران موجودات، که خارج از چارچوب احکام و قوانین فقه اسلامی (غیر از ازدواج) باشند، انحراف جنسی نامیده می‌شود. لذا اکنون مجال آن است که باید بدانیم، چه گونه وکدام رفتارهای جنسی از مصادق و انواع انحرافات جنسی محسوب می‌شود؟ در موضوع انواع انحرافات جنسی در صدد استقراء واحصاء همه انواع آن نیستیم، بلکه به آن‌های که مهمتر به نظر می‌

رسد، به اختصار، می پردازیم.

صاحب نظران ونویسندها ، طبقه بندی و تقسیم بندی مختلفی را انجام داده اند، و وحدت نظری در این باره وجود ندارد. (ر، ک، امیرشريف، حضارتی، انحراف جنسی(مطالعه تطبیقی و جرم شناسی و فقهی)، ص ۵۷) اما به نظر ما تقسیم بندی زیر برای تحقیق ونظم بندی، مسیر را هموارتر و یادسپاری را آسانتر می کند.

قسم اول

انحراف جنسی نسبت به افراد دیگر

شایع ترین انحراف جنسی در طول تاریخ؛ انحراف جنسی نسبت به دیگران است. مانند: زنا، لواط، مساحقه، تجاوز به عنف، نظربازی، مالش، مصافحه، تشابه به جنس مخالف، قیادت و دیگر آزاری وغیره، که فقهاء در کتب فقهی در کتاب خود به طور مفصل پرداخت که ما به برخی از آنها ازباب نمونه، به طور فهرست وار اشاره خواهیم کرد.

۱/ زنا (adultery) و فحشاء (روسپیگری)

زنا نیز اقسامی دارد، مانند: زنای بامحарам وغيرمحارم، زنای محسنه وغيرمحصنه، روسبی گری، فاحشه گری، تجاوز به عنف، کودک خواهی، دیگرآزاری (sadism) مردہ بازی و پیر پسندی وغیره.

حرمت زنا از نظر احکام شرعی، جای بحث نیست و از دیدگاه منابع فقهی مسلم وقطعی است. (اسراء/ ۳۲) و (الكافی، ج ۵، ص ۵۴۱، ح ۳) و کیفر آن از صد تازیانه تارجم و یازدن با شمشیر، حد تعیین شده است.

۲/ لواط (همجنس گرای در مردان perderasty)

رفتار جنسی غیر طبیعی مرد به مرد است، و مانند زنا از گناهان کبیره محسوب می شود. (کلینی، محمدبن یعقوب کلینی، الکافی، ج ۵، ص ۵۴۳). طبق فرموده قرآن کریم؛ (اعراف/ ۸۰) منشاء این کار رشت، قوم لوط بوده است. متأسفانه در جاهلیت مدرن عصر حاضر نیز، که متأثر از اندیشه «اومنیسم» و «لیبرالیسم» بوده است، در برخی کشورهای غربی این انحراف جنسی، رسمی و قانونی شده

است. (امیر شریف، خضارتی، انحراف جنسی، ص ۷۷)

حدّ مرتكبین به لواط، کشنن با شمشیر و بعد آتش زدن است و یا اول او را با آتش بسوزاند، یا با دست و پای بسته از کوه و مانند آن پرت کند و یا سنگسار نماید. (فیاض، محمد اسحاق، رساله توضیح المسائل، ص ۷۱۸)

۱/۳- مساحقه (همجنس گرایی در زنان) (lesbianism)

در عمل شنیع مساحقه، زن‌ها فروج خود را به هم دیگر می‌مالند تا از این طریق به ارضای جنسی برسند، و شیوه‌های دیگری نیز ممکن است وجود داشته باشد.

در احادیث فروانی، این عمل از نابه هنجاری‌های شدید جنسی و مشابه عمل قوم لوط، واژ گناهان کبیره محسوب می‌شود. (حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۸، ص ۴۲۵، ح ۳)

حدّ آن اگرچنانچه ممحصنه نباشد صد تازیانه است، اما اگر زن آزاد و ممحصنه باشد، اظهر این است که سنگسار می‌شود. (فیاض، محمد اسحاق، ص ۷۱۹)

۱/۴- بچه بازی (pedophilia)

حکم بچه بازی جدای از حکم زنا ولواط در صورت که زنا ولواط صدق کند، نیست، بلکه همان مجازات وحدّ را دارد. بچه بازی از شنیع ترین و زشت ترین انحراف جنسی بوده و از گناهان کبیره محسوب می‌شود. (حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۲۲).

انحراف جنسی نسبت به خود

۲/۱- استمنا (masturbation) (واستشها)

به دستکاری و رفتار مالشی مرد با آلت تناسلی خود برای لذت و تسکین غریزه جنسی، استمنا گفته می‌شود، و به دستکاری و مالیدن زن آلت تناسلی خود را به انگیزه لذت و دفع شهوت جنسی، استشهاء گفته می‌شود. این هم از انحرافات جنسی است، زیرا ارضای غریزه جنسی از راه متعارف و طبیعی نبوده و خارج از ازدواج است.

آنچه قابل توجه والدین باید باشد این است که کودکان و نوجوانان به علل و عواملی دچار این انحراف جنسی می‌شود که باید شناسایی و زمینه آن را از بین ببرند. از جمله عوامل این انحراف را می‌توان موارد

زیر نام برد:

نهایی و ازدواج نداشتند برنامه های مفید، نامنظم بودن پوست در ناحیه ختگاه، تورم در اطراف غشاء مخاطی مهبل، وجود انگلهای روده ای که موجب بیماری دستگاه تناسلی می شود، نگهداری ادرار یا مدفوع یا وجود حالت همچون بیوست، ایجاد بلوغ زود رس وجهش جنسی، بیماری های که سبب خارش بدن می گردند، عدم رعایت بهداشت دستگاه تناسلی در اثر شستشو های ناقص، اختلال روانی، و نداشتن سرگرمی های سالم وجاذب، کنجکاوی های کودکان که منجر به کشف و میل خود می شود، نوازش و مالش کشالة ران یا آلت تناسلی کودک توسط والدین یا مریان و یا برخی منحرفان جنسی، مالیدن خود به نرده ها و تشك، عادت به دستکاری خود، قرارگرفتن در محیطی که خود راضایی امری عادی تلقی می شود، شنیدن داستان های تحریک کننده و بدآموزی یا دیدن فیلم ها و عکس های تحریک آمیز، پوشیدن لباس های نامناسب، انجام برخی از انواع بازی های همچون سوار شدن بر یکدیگر یا تقلید از کار پدر و مادر و... اشاره نمود. گرچه برای استمنا واستشها حدّی در شرع تعیین نشده است، ولی از گناهان بزرگ شمرده شده است، و تعزیر دارد. (الکافی، ج ۷، ص ۲۶۵).

خود نمایی و تغییر جنسیت، نیز از مصادق دیگر انحراف جنسی نسبت به خود است.

قسم دوم

انحراف جنسی نسبت به غیر انسانها است، این نیز به دو قسم تقسیم می شود:

انحراف جنسی نسبت به حیوانات

از مصادق آن؛ حیوان بازی (bestiality) و حیوان دوستی و یا آمیزش با حیوان (zoophilia) است. متأسفانه امروزه نگهداری و سرگرم شدن با حیوانات در نظر غربی ها و غرب زده ها یک نوع مُد روز و فرهنگ پیشرفته شده است، لذا بر والدین لازم است که حیوانات نجس مثل سگ را در خانه را ندهند و فرزندان را نیز آگاه و بیدار کرده و احکام و معارف اسلامی را در این باره توضیح داده و آنان را توجیه نمایند تا دچار انحراف جنسی و پیامدهای ناگوار آن نگردد. (من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۴۷).

انحراف جنسی نسبت به غیر حیوانات

آخرین قسم از اقسام و انواع انحراف جنسی؛ انحراف جنسی نسبت به غیر از حیوانات است که از نمونه و مصادق آن؛ یادگار پرستی و مجسمه پرستی است.

افراد مبتلا به این بیماری اشیای مورد نظر را لمس می کنند، استشمام می نمایند و می پوشند. از این طریق تحریک شده و استمنا می کند و چنانچه اقدام به مداوا نشود، تبدیل به یک عادت می شود. این نوع رفتار جنسی، در خواست شهوت و لذت جنسی از طریق چیزی غیر از همسر است که دراسلام، حرام و نابه هنجار شمرده شده است و با معیار و رفتار جنسی دینی، سازگاری ندارد.

زمینه ها و عوامل انحراف جنسی و وظایف والدین

الف) فضای حقیقی

منظور ما از فضای حقیقی و واقعی؛ تمام موارد غیر از فضای مجازی مانند رسانه ها و مربوطات آن است، که به طور مستقیم، بر انحرافات جنسی فرزندان تأثیر گذار باشد.

معلوم است که انحرافات جنسی در کودکان و نوجوانان، خود به خود و در خلاء پدید نمی آید. این امر زایده چندین امر و عوامل است، که این عوامل وزمینه ها را می توان به عوامل وراثتی و خانوادگی، فردی و اجتماعی تقسیم کرد.

امیر مؤمنان علی (ع) می فرماید:

«حسن الأخلاق برهان كرم الأعراق». (آمدی)، عبدالواحد تمیمی، تصنیف غرالحکم و درکلم، ص ۲۵۴، ح ۵۳۵۸) خوشخوبی نشانه گرامی بودن ریشه هاست.

عوامل و نمونه های دیگر؛ چون ۱- تربیت جنسی نادرست والدین در خانواده از قبیل: افراط و تفریط در نحوه پوشش که یا سکس و عریان هستند، و یا اینکه؛ حتی مسائل جنسی لازم التعلیم را پوشیده نگه می دارند.

۲- بی پاسخ ماندن و یا پاسخ های نادرست به پرسشها جنسی کودک ۳- دستمالی و یا بوسیدن جای تحریک آمیز کودک ۴- استفاده نادرست از وسائل ارتباط جمعی ۵- تنگستی و کوچکی خانه، و یا ثروت ۶- کمبود محبت و یا زیاده روی در محبت ۷- استبداد و سخت گیری بیش از حد ۸- تحقیر، و غیره.

اگر کودکان و نوجوانان در معرض محرك های جنسی از قبیل مشاهده کردن صحنه های بی حجابی و بد حجابی، عریان دیدن بدن جنس مخالف و تقلید رفتار جنسی از والدین و یا افراد دیگر در فضای

مجازی و غیره، قرارگیرند، اختلال در کار غده های تیروئید و تیموس به وجود می آید و نمی تواند غدد جنسی را کنترل کنند. لذا کودک و نوجوان به بلوغ زود رس مبتلا می گردد.

عوامل اجتماعی یعنی محیط بیرون از خانه مانند: محیط مدرسه ها، دانشگاه ها، آموزشگاهها، ورزشگاهها، ادارات دولتی و خصوصی، گردهمایی ها و کلوب ها، اقوام و دوستان، موبایل، انترنت و ماهواره، اوقات فراغت و بیکاری، چشم چرانی، اختلاط زن و مرد در زمانها و مکانهای مختلف، حتی در کوچه ها و خیابان ها، بویژه در شرائط تهاجم فرهنگی بی امان و هدفمند بیگانه امروز؛ می توانند از عوامل و زمینه های اجتماعی، در انحراف جنسی فرزندان باشند.

به عقیدة «فریس روانشناس»، ساختمان آدمی هرچه باشد، محکوم قدرت نامحدود جامعه است. و تجربه سوء استفاده جنسی، عدم تعادل در خانواده، بی صلاحیتی اجتماعی کسانی که ازدواج کرده اند، طغیان و سرکشی در دوران خانواده و مواردی از این قبیل، موجب انحراف جنسی جوانان می گردد. (پروین بیرجندي، روان شناسی مرضی، ص ۳۸۶)

محیط غیر خانواده نیز نقش به سزاگی در انحراف دختران جوان دارد، به طوری که چهل درصد از کسانی که با این دختران ارتباط برقرار می کنند، دختران دیگری موسوم به «قربانیان سرنوشت» هستند. این قربانیان، امیدی به زندگی ندارند و در هر کاری، خود را شکست خورده می پنداشند. (علینقی، فقیهی، تربیت جنسی، مبانی، اصول و روشها از منظر قرآن و حدیث، ص ۳۶۳).

ب) فضای مجازی

از اواسط دهه ۱۹۹۰، اینترنت به صورت یک شبکه همگانی و جهانشمول در آمد تا جای که امروزه صدها میلیون انسان در سراسر جهان به این شبکه متصل شده و از امکانات مختلف این تکنولوژی استفاده کرده و به طور مستقیم و غیر مسبقیم تحت تأثیر این تکنولوژی هستند.

به هر صورت، این انقلاب در عرصه ارتباطات و به تعبیری عصر انفجار اطلاعات را، تحت عنوانی مختلفی نظیر؛ دهکده جهانی (مک لوهان)، جامعه مدنی جهانی (دوید هلد)، جامعه شبکه ای (مانوئل کاستلن)، جهان رهاسده (آتونی گیدنز)، جامعه ارتباطی (جیانی واتیمو) و مدرنیته سیال (زیگمون بومن)، یاد کرده اند. (ر، ک، داود میر محمدی، فضای مجازی و تحولاتی هویتی در

ایران، ص ۳۵-۳۸) که در واقع هریک از این عناوین بیانگر ویژگی‌ها و قابلیت‌های این «سپهر سایر» هستند، و بیانگر این است که در این فضای بدون محدودیت جغرافیایی، جنسی، نژادی، اعتقادی، هر فرد در هرجای عالم می‌تواند بدون آنکه خانه و کاشانه خود را ترک کنند، قدم به این سپهر ارتباطی جهانی بگذارند و نیازمندیهای خود را تأمین کنند.

خلاصه؛ ویژه‌گی‌ها، کاربردها و قابلیت‌های اینترنت در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی، چنان‌گستره و فراگیر است که نه این جا گنجایش آن را دارد و نه ما در صدد آن هستیم. بلکه به عنوان مقدمه بحث، برای آشنایی مختصر از اینترنت و کارکردهای آن، اشاره کردیم. حال به تأثیرات و تغییراتی که اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، در زندگی خانوادگی و فردی انسان می‌گذارند، اشاره می‌کنیم.

تأثیرات منفی فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی

بسیاری از پدیده‌های که وارد زندگی و اجتماع انسانها می‌شوند؛ جنبه‌های مثبت و منفی را باهم دارند و بستگی به نحوه استفاده از این‌گان دارند. هرچند جنبه‌های مثبت رسانه و فضای مجازی فراوانند ولی برای مردم جهان سوم و بویژه برای جوامع اسلامی ضرر و آسیب آن خیلی بیشتر است. زیرا رسانه‌ها دو رویکرد اصلی دارند؛ یا به دنبال تغییر رفتار است و اگرتوانست به دنبال تنظیم رفتار است. از سویی دیگر؛ اصل تکنولوژی و سازمان دهی آن در دست دیگران است و آنها برای هرچه بیشتر هژمونی و سلطه‌گری فرهنگی خود، برنامه‌ریزی کرده و به طور تخصصی تلاش می‌کنند تا فرهنگ و عقاید غیر خود را استحاله و نابود کرده و فرهنگ خودشان را جای گزین نمایند. به همین دلیل است که برخی کارشناسان، رسانه را در شرائط فعلی ذاتاً ابتدال می‌دانند و آن را نه تهاجم بلکه شب خون فرهنگی بیگانه تلقی می‌کنند. ولی فرار کردن و یا نادیده گرفتن این پدیده بزرگ قرن، نه امکان دارد و نه یک راه حل منطقی است. پس جوامع جهان سوم و به خصوص کشورهای اسلامی برای مصونیت از جنبه‌های منفی و مضرات آن، ناگزیرند که با پیشرفت و توسعه این تکنولوژی، کنترل و مدیریت آن را خود به دست گیرند.

به هر حال، ما به برخی از آسیب‌ها و آفت‌های فضای مجازی و اثرات سوئی که برای کاربران اینترنت، در حوزه فردی و خانوادگی دارند، اشاره می‌کنیم.

یکی از بزرگترین مسائل که جوامع امروزی به آن مبتلا می باشند ضعف بنیان خانواده است، و آماده کردن فرزندان برای پذیرش مسئولیت های اجتماعی از وظایف مهم و اساسی خانواده ها و والدین به شمار می رود.

به دلیل ویژگی های جذاب فضای مجازی و نوبودن این پدیده، نوجوانان به سایت های مختلف دست رسی یافته و زنگ خطر اعتیاد به اینترنت از همین جا زده می شود و به مرور زمان این خطر گریبان گیر خواهد شد که پیامد این اعتیاد عبارتند از: مشکلات جدی تحصیلی و خانوادگی برای مخاطبان به طوری که برخی از فرزندان، شب ها را تا صبح با اینترنت می گذرانند و بعد تمام صبح و تا ظهر بدون اینکه از نماز و طلب رزق و روزی حلال خبری باشد، می خوابند.

یکی دیگر از آسیب ها و پیامدهای اینترنت و فضای مجازی، «شکاف نسلی» و یا گسست پیوندها است. شکاف بین نسل دوم سوم آشکار شده است به طوری که زبان همدیگر را نمی فهمد، اعضای خانواده، والدین و فرزندان در کنارهم ساعتها هستند ولی حرفی برای گفتن ندارند، دیگر شاهد خانوادهای گسترده که همه اعضای خانواده دورهم بنشینند و در موضوعات مختلف، گفتگو و مشورت کنند، نیستیم، این روابط به سردی گراییده است.

این گسست و شکاف نسلی در روابط والدین و فرزندان، چشمگیر و قابل تأمل است، زیرا از بین رفتن حریم ها و کاهش ارزشها و سنت های خانوادگی وغیره، در همین راستا قابل تعریف است.

برخی از شبکه های ماهواره ای که به طور تخصصی تمام تمرکز خود را بر مقوله خانواده نهاده است و پیام مشترک برنامه های این شبکه ها عبارتند از ترویج خانواده های بی سامان و لجام گسیخته در مقابل ساختار خانواده، عادی سازی خیانت همسران به یکدیگر، عادی جلوه دادن روابط جنسی دختر و پسر پیش از ازدواج، ترویج فرهنگ باهم باشی به جای ازدواج و عادی جلوه دادن سقط جنین برای دختران.

بخش عمده فیلم ها و سریال ها در مقوله زن و خانواده با ترویج فرهنگ بی حیایی و بی عفتی، عادی سازی دوست یابی بین دختر و پسر، عشق های ضربدری، مثلثی و... می باشد، و ممکن است مخاطب با دریافت پیام این کلیپ ها و سریال ها، با محتوا ارائه شده آنها احساس مشترک و هم ذاتی پنداش نماید.

از آن چه گفته آمدیم به این نتیجه می‌رسیم که فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی (مگر محدودی)، همگی مروج زندگی سبک مدرن است که خاست‌گاه این نوع سبک زندگی تمدن غربی است. ترویج این شیوه زندگی، بدون تردید تمام مؤلفه‌های معرفتی تمدن غربی را نیز به همراه داشته و شایع می‌سازد، تیم‌های تخصصی در اندیشکده‌ها و اتاق‌های فکر و غیره تشکیل داده اند که بدون وقfe طراحی کرده و کار می‌کنند. برایند همه این‌ها، با هدف تأثیر و نفوذ بر افراد و نهادهای انتقال دهنده ارزشها و هنجارها به نسل جدید، است.

براین اساس؛ اولاً؛ طبق مبنا و مستندات که گذشت؛ وظایف والدین است که پیش از تربیت فرزند، خود را بسازند و با تکنولوژی ارتباطات و شبکه‌های مجازی آگاهی پیدا کنند، بعد فرزندان را قبل از انعقاد نطفه و کودکی با رعایت و تقویت مسائل اعتقادی و مذهبی و سنت‌های عقلانی، واکسینه کنند، و سپس آن‌ها را در تمام مراحل و گام به گام با رشد جسمی و جنسی، آگاهی داده و بابرname‌های مفید تحصیلی و ورزشی و تفریحات سالم کنترل کرده و بدین صورت از انحراف جنسی جلوگیری نمایند. ثانیاً؛ علاوه بر والدین، اگر نهادهای انتقال دهنده فرهنگ‌ها و ارزش‌ها همچون نهاد خانواده، نهادهای آموزش و پرورش، رسانه‌های ارتباط جمعی، گروه‌هم سالان، گروه مرجع، نهادهای مدنی، و مذهبی، به وظایف شان در قبال نسل آینده عمل کنند، امید است که به وضع مطلوب نزدیکتر شویم.

وظایف والدین در تربیت جنسی فرزندان

یکی از مؤلفه‌های مهم وظایف والدین، تربیت جنسی فرزند است، که به دو مرحله تقسیم می‌شود: وظایف والدین قبل از تولد و بعد از تولد، و بعد از تولد هم به سه دوره کودکی، نوجوانی و جوانی تقسیم می‌گردد.

اولین گام در مرحله نخست، داشتن والدین شایسته است، گرچه در نصوص، این صفات غالباً به عنوان مادر وارد شده اند، ولی پدر نیز در برخی از آن صفات شریکند.

حکمت اصلی توجه و تأکید دین اسلام به مادر، به دلیل نقش ویژه و تأثیر بیشتر مادر، در تکوین شخصیت فرزند، و انتقال صفات مادر به فرزند است. «تزوجوا في الحجز الصالح، فإن العرق دساس» (رجی شهری، تحکیم خانواده، ص ۸).

در این راستا مادران شایسته در منابع دینی، با صفات همچون، دیندار، باکره، باعفت و محبت، زایا، با جمال و مطیع شوهر، معرفی شده اند. هم چنین باید و نباید های آمیزشی و مراقبت های دوره بارداری و کیفیت تغذیه مادر، در این مرحله مطرح است.

در مرحله بعد از تولد، در «دوره کودکی»، تأمین نیازهای جسمی و روانی- عاطفی، مانند: رضاع، حضانت و نفقة، و پیشگیری از تحریکات جنسی مانند: پنهان کاری آمیزشی والدین، اجازه ورود فرزندان به خلوتگاه والدین (استئдан)، جداسازی بیستر خواب فرزندان، بازی نکردن با آلت تناسلی کودکان وغیره از گزینه های اساسی تربیت جنسی در این دوره هستند.

از جمله گزینه های که در «دوره نوجوانی»، قابل توجه والدین و مهم هستند، عبارتند از: آگاهی بخشی نسبت به تغییرات جسمی و جنسی و بلوغ، کنترل حواس پنجگانه و مدیریت فکر و خیال و مراقبت نسبت به محیط و دوستان وغیره.

اما آنچه در در «دوره جوانی» علاوه بر موارد دوره نوجوانی، گزینه های مانند: آموزش احکام روابط جنسی، محروم و نامحرم و اسباب تحریم، عفاف و حجاب، ازدواج که اینم ترین راهکار سلامت جنسی است و اصول و قواعد همسرگزینی، حائز اهمیت به سزا هستند.

نتیجه گیری

تربیت صحیح جنسی فرزندان از دیر باز به خصوص در شرایط امروز، دغدغه و نگرانی اصلی والدین وظیفه شناس و مسئولیت پذیر بوده است، و بسیاری از والدین متأسفانه از وظایف که در منابع دینی و آموزه های اسلامی وجود دارند، بی خبرند.

از سویی دیگر؛ تغییراتی که در سبک زندگی مردم بر اثر سیطره رسانه ها در فضای مجازی و شبکه های ماهواره ای ایجاد شده، باعث گردیده که جوامع در مسائل جنسی نه تنها پیشرفتی نکرده باشد، بلکه تنزل داشته و دچار بحران جنسی گردیده است.

لذا در این تحقیق سعی شده است که وظایف تربیتی وصیانتی والدین با مراجعه به آیات و روایات اثبات گردد، وسپس وظایف والدین را گام به گام با فرایند رشد فرزندان، توضیح دهد.

برای تربیت و به ویژه پیشگیری وصیانت فرزندان از انحرافات جنسی، باید به آموزه های دینی و فرهنگ

خودی که همان معارف اهل بیت(ع) است، رو آوریم طبق نظر اسلام که پیشگیری را مقدم بر درمان دانسته است؛ (علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد).

بدین منظور، در این نوشتار، به تربیت و آموزش جنسی، انواع انحرافات جنسی، زمینه ها و عوامل انحراف جنسی در فضای حقیقی و فضای مجازی و شبکه های اجتماعی، و نیز به وظایف والدین و راهکارهای بیرون رفت از آفت ها و آسیب های آن ، به اختصار، پرداخته شده است. به امید آنکه راه گشای جامعه اسلامی و والدین دلسوز و آینده نگر باشد.

بنا براین؛ با توجه به یافته دینی و علمی که در این تحقیق منعکس گردیده اند؛ بهترین و کارآمدترین تدابیر و راه کار تربیت جنسی، مقاوم سازی در مرحله قبل از تولد و دوره کودکی و نوجوانی فرزند، و بعد مدیریت وکنترل آن در دوره جوانی است. به این معنا که حتی قبل از تولد فرزند، لازم است والدین آگاه و مسئولیت پذیر، بایدها نباید های دینی و آداب و سنت های اسلامی را رعایت کنند، وبعد از تولد نیز، گام به گام و به دور از افراط و تفریط و شرائط روز، به مسائل مربوط به جنسی و جنسیتی فرزند خود اهتمام ورزیده و آگاهی بخشی و سازکار لازم را برای ریسیدن به هدف، انجام دهند.

کتابنامه

قرآن

نهج البلاغه

- ابن منظور، جمال الدین محمد بن مکرم، لسان العرب، نشر ادب الحوزه، محرم ۱۴۰۵ق.
- اصفهانی (فضل هندی)، محمد بن الحسن، کشف اللثام عن قواعد الاحکام، بی‌نا، ۱۴۲۲ق.
- اعرافی، علیرضا، ترییت فرزند بارویکرد فقهی، قم، مؤسسه اشراف و عرفان، ۱۳۹۵ش.
- الامام خمینی، روح الله، تحریر الوسیله، قم، مؤسسه اسماعیلیان، چاپ سوم، ۱۴۰۸ق.
- انصاری، مرتضی (شیخ اعظم)، مکاسب، قم، مجمع الفکر الاسلامی، ۱۴۲۸ق.
- بنجوردی، سید محمد حسن، القواعد الفقهیه، قم، منشورات دلیل ما، چاپ سوم، ۱۴۲۸ق.
- بحرانی، شیخ یوسف، الحدائق الناظره فی احکام العترة الطاهره، دارالاصوات، بیروت، ۱۴۱۳ق.
- حرانی، حسن بن شعبه، تحف العقول، قم، جامعه مدرسین قم، ۱۴۰۴ق.
- حرعاملی، محمد بن حسن، تفصیل وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشیعه (وسائل الشیعه)، قم، مؤسسه آل الیت (ع)، چاپ اول، ۱۴۰۹ق.
- دهخدا، علی اکبر، دانشگاه تهران، مرداد ۱۳۴۲ش.
- راغب اصفهانی، حسین ابن محمد، مفردات الفاظ القرآن، بیروت، دمشق: دارالقلم، الدار الشامیه، چاپ اول، ۱۴۱۲ق.
- ری شهری، محمد، میزان الحكمه، قم: دارالحدیث، چاپ اول، ۱۴۱۶ق.
- سبحانی، جعفر، نظام النکاح فی الشیعه الاسلامیه الغراء، قم، مؤسسه الامام صادق (ع) چاپ اول، ۱۴۱۷ق.
- سبزواری، سید عبدالاعلی، مهدب الاحکام، بیجا: مؤسسه المنار، چاپ چهارم، ۱۴۰۸ق.
- شجاعی، محمد صادق، تقویت نظام خانواده و آسیب شناسی آن «نقش فرزند در استحکام و بهداشت روانی خانواده»، مؤسسه پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸.
- شریفی خضاری، امیر، انحرافات جنسی (مطالعه تطبیقی جرم شناسی و فقهی) انتشارات اندیشه عصر، چاپ اول، پاییز ۱۳۸۸ش.
- صدقوق، الخصال، قم، جامعه مدرسین قم، ۱۴۰۳ق.

- صدقوق، محمدبن علی بن بابویه(شیخ صدقوق)، من لایحضره الفقیه، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۱۳ق.
- صدیق سروستانی، رحمت الله، آسیب شناسی اجتماعی(جامعه شناسی انحرافات اجتماعی)، انتشارات سمت، تهران، چاپ اول، تابستان ۱۳۸۶ش.
- طباطبایی یزدی، سید کاظم، العروه الوثقی، قم، مرکزفقه ائمه اطهار(ع)، ۱۴۲۲ق.
- طباطبایی، سید محمد حسین، ترجمه تفسیر المیزان، ترجمه سید محمد باقر موسوی همدانی، دفترانتشارات اسلامی، ۱۳۶۶ش.
- طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، مؤسسه اعلمی، بیروت-لبنان، ۱۴۲۵ق.
- طوسی، محمد بن الحسن، التبیان فی تفسیر القرآن، انتشارات الامیره، بیروت-لبنان، ۱۴۳۱ق.
- طوسی، محمد بن الحسن، المبسوط فی فقه الامامیه، تهران، المکتبه المرتضویه، چاپ سوم، ۱۳۸۷ق.
- عرب صالحی، محمد، تاریخ نگری و دین، تهران، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۱ش.
- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمبد(سه جلدی)، انتشارات امیر کبیر، تهران، ۱۳۶۳ش.
- فضل لنکرانی، محمد، القواعد الفقهیه،
- فاکرمیدی، محمد واعظم، فصلنامه تخصصی مطالعات تطبیقی قرآن و حدیث، سال اول/ش ۱/زمستان ۱۳۹۲ش.
- فقیهی، علی نقی، تربیت جنسی: اصول و روشهای از منظر قرآن و حدیث، قم، دارالحدیث، ۱۳۸۷ش.
- فیومی، احمدبن محمدبن علی المقری، المصباح المنیر، مؤسسه دارالبهجه، الطبعه الثانیه فی ایران، ۱۴۲۵ق.
- کجیف، دکتر محمد باقر، روانشناسی رفتاری جنسی، تهران، نشرروان، ۱۳۸۷ش.
- کرکی، علی بن الحسین، جامع المقاصد فی شرح القواعد، مؤسسه آل البيت(ع) لاحیاء التراث، قم، چاپ دوم، ۱۴۱۵ق. محمدبن الحسن،
- کلینی، محمدبن یعقوب، الکافی، قم، دارالحدیث، چاپ سوم، ۱۴۳۰ق.
- مجلسی، محمدباقر، بحار الانوارالجامعه لدرر اخبار الائمه الاطهار، بیروت: دارالاحیاءالترااث العربی، چاپ دوم، ۱۴۰۳ق.
- مجله تربیت اسلامی (ویژه تربیت جنسی)، به کوشش: عباس چراغ چشم و همکاران، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، سال سوم - شماره ۸ پاییز ۱۳۸۴ش.
- نجفی، محمد حسن، جواهرالکلام، تهران، المکتبه الاسلامیه، بی تا. ودارالاحیاءالترااث العربی، چاپ ۴ ۱۴۰۴ق.
- آمدی، عبدالواحد بن محمد تمیمی، تصنیف غرالحکم و دررالکلم، مکتب الاسلامی، چاپ اول، بی بن حنبل، احمد، مسند الامام احمد بن حنبل، بیروت، مؤسسه الرساله، ۱۴۲۰ق.

- بیرجندی، پروین، روان شناسی مرضی، تهران، دهدخدا، ۱۳۴۱ش.
- حرعاملی، محمد بن حسن، تفصیل وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشیعه(وسائل الشیعه)، قم، مؤسسه آل الیت(ع)، چاپ اول، ۱۴۰۹ق.
- راسل، برتراند، در تربیت، ترجمه عباس شوقی، مؤسسه مطبوعاتی، تهران، ۱۳۴۷ش.
- ری شهری، محمد، میزان الحکمه، قم: دارالحدیث، چاپ اول، ۱۴۱۶ق.
- شریفی خضاری، امیر، انحرافات جنسی(مطالعه تطبیقی جرم شناسی وفقی) انتشارات اندیشه عصر، چاپ اول، پاییز ۱۳۸۸ش.
- صدقوق، محمدبن علی بن بابویه(شیخ صدقوق)، من لایحضره الفقیه، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۱۳ق.
- طبرسی، حسن بن فضل، مکارم الاخلاق، تحقیق علاءآل جعفر، قم: مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۴ق. و چاپ مؤسسه الاعلمی، بیروت، لبنان، ۱۹۷۲م.
- طبرسی، رضی الدین حسن بن الفضل، مکارم الاخلاق، مؤسسه اعلمی، بیروت، لبنان، ۱۹۷۲
- فقیهی، علی نقی، تربیت جنسی: اصول و روشها، از منظر قرآن و حدیث، قم، دارالحدیث، ۱۳۸۷ش.
- فیاض، محمد اسحاق، رساله توضیح المسائل، قم، نشر صاحب الامر(عج)، چاپ کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ق.
- کلینی، محمدبن یعقوب، الکافی، قم، دارالحدیث، چاپ سوم، ۱۴۳۰ق.
- گلشن پژوه، محمود رضا، بررسی فرصت ها و چالش ها ای ناشی از رسانه های دیجیتالی، معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۷ش.
- گودرزی، فرامرز، پژوهشی قانونی، تهران، انتشارات انتشین، چاپ اول، ۱۳۷۷ش.
- مجلسی، محمدباقر، بحار الانوارالجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار، بیروت: دارالاحیاءالترااث العربی، چاپ دوم، ۱۴۰۳ق.
- مجله تربیت اسلامی (ویژه تربیت جنسی)، به کوشش: عباس چراغ چشم و همکاران، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، سال سوم- شماره ۸ پاییز ۱۳۸۴ش.
- شرفی، محمد رضا، مراحل رشد و تحول، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۵ش.
- مطهری، مرتضی؛ اخلاق جنسی در اسلام و جهان غرب، تهران، انتشارات صدرا، ۱۳۷۰ش.
- www.pajohes.ir سایت دین پژوهه وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی.